

Kristiansand-symposiet 11.06.12

Rentemargin på konserninterne lån

...med eksempler fra Oljeskattemyndighetenes praksis

Øystein Anddal, Advokatfirmaet Harboe & Co AS

Hva dere har i vente...

Arme sjeler...!

- ❶ Bakgrunn: Rettslige utgangspunkter
- ❷ Bakgrunn: Litt om renter og kredittrating
- ❸ Oljeskattemyndighetenes praksis: Generelt
- ❹ Oljeskattemyndighetenes praksis: Konkrete eksempler
  - ❶ Dom 29. mars 2012 i Oslo tingrett
  - ❷ Noen høydepunkter (eller no' sånt) fra en forlikt rettssak
- ❺ Spørsmål, kommentarer, egg-/tomatkasting

Introduksjon

Hva dere har i vente...

Konserninterne lån: To situasjoner

- 1** Skattyter låner penger **UT** til beslektet selskap
⇒ Hvor store «låneinntekter» skal skattyter skattlegges for?

- 2** Skattyter låner penger **INN** fra beslektet selskap
⇒ Hvor store lånekostnader skal skattyter få fradrag for?

→ Temaet videre

...men aller først:

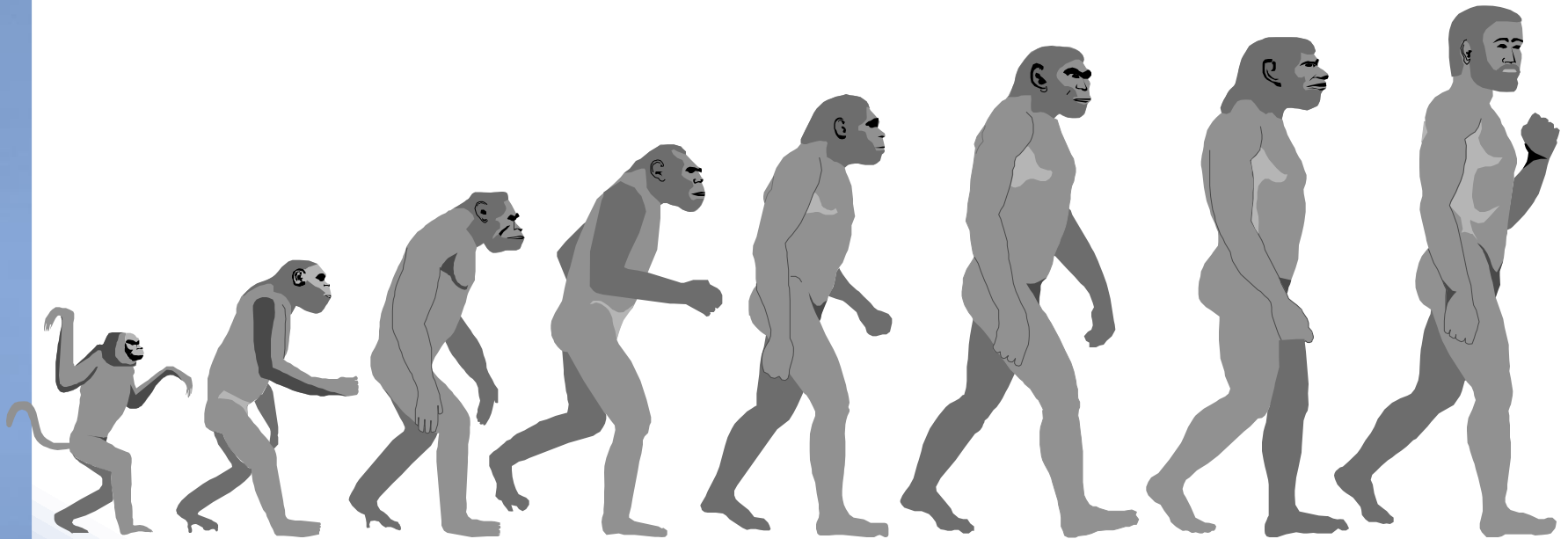

Bakgrunnen for bakgrunnen

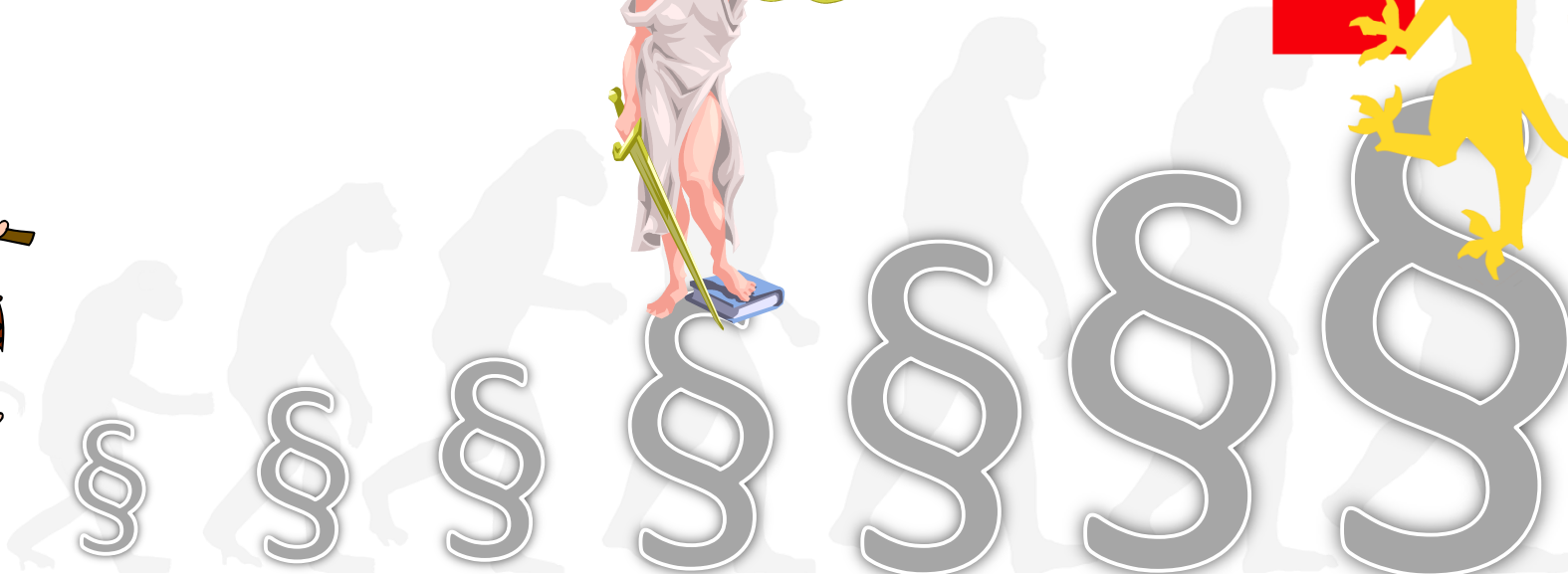
Bakgrunnen for bakgrunnen

Evolusjon

Bakgrunnen for bakgrunnen

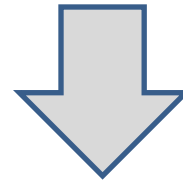
Evolusjon

Evolusjon

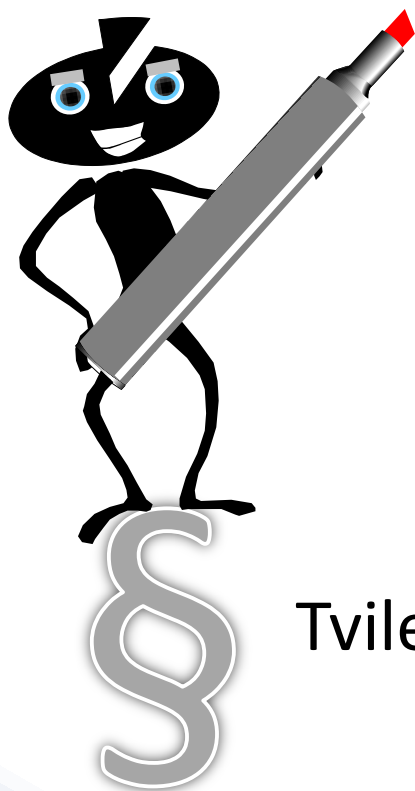
In dubio pro reo
“I” “tvil” “for” “anklagede”

Tvilen skal komme tiltalte til gode

Evolusjon (...?)

In
"I"

dubio
"tvil"

pro ~~reo~~
"for" "skatten"

Tvilen skal komme *statskassen* til gode

Bakgrunn: Rettslige utgangspunkter

Rettslige utgangspunkter

Sktl. § 13-1: Tre vilkår for skjønnslingning

- Det må foreligge et **interessefellesskap** mellom partene i transaksjonen
- Det må foreligge en **inntektsreduksjon** (sammenlignet med hva tilfellet hadde vært dersom det ikke hadde vært interessefellesskap mellom partene)
- Det må være **årsakssammenheng** mellom interessefellesskapet og inntektsreduksjonen

Sktl. § 13-1: Tre vilkår for skjønnsligning

- Det må foreligge et **interessefellesskap** mellom partene i transaksjonen
- Det må foreligge en **innteksreduksjon** (sammenlignet med hva tilfellet hadde vært dersom det ikke hadde vært interessefellesskap mellom partene)
- Det må være årsakssammenheng mellom interessefellesskapet og innteksreduksjonen

Rente høyere enn
man ville fått hos
uavhengig långiver

Petroleumsskattelovens refusjonsordninger

- Psctl. § 3 c, 5. ledd: Refusjon av skatteverdien av **leteunderskudd**
«Den skattepliktige kan kreve utbetalt fra staten skatteverdien av direkte og indirekte utgifter (med unntak av finansutgifter) til undersøkelse etter petroleumforekomster, for så vidt beløpet ikke overstiger årets underskudd i henholdsvis alminnelig inntekt i sokkeldistriktet og grunnlaget for særskatt. [...]»
  - Årlig refusjon
  - Refusjonskravet mot staten kan pantsettes, jf. skattebet.loven § 10-1 (3)
  - Finansutgifter inngår ikke i refusjonskravet

Petroleumsskattelovens refusjonsordninger

- Psctl. § 3 c, 4. ledd: Refusjon av skatteverdien av **underskudd ved opphør** av virksomhet

«Når det ved opphør av særskattepliktig virksomhet foreligger et udekket underskudd, kan den skattepliktige kreve utbetalt fra staten skatteverdien av slikt underskudd. [...]»

  - Kravet mot staten kan ikke pantsettes, jf. skattebet.loven § 10-1 (2)

Bakgrunn:
Litt om renter og kredittrating

Litt om renter og kredittrating

Rentemargin

- Rentemargin fastsettes ut fra långivers (antatte) risiko ved utlån til den spesifikke låntaker
- ⇒ Størrelsen på rentemarginen avhenger bl.a. av låntakers kredittverdighet
  - Høy kredittverdighet ⇒ lav rentemargin
  - Lav kredittverdighet ⇒ høy rentemargin
- Andre forhold som påvirker rentemarginen
  - Markedssituasjonen
  - Lånets løpetid
  - Etc., m.m., osv. + ymist anna
- Basispunkter: 100 bp = 1 %

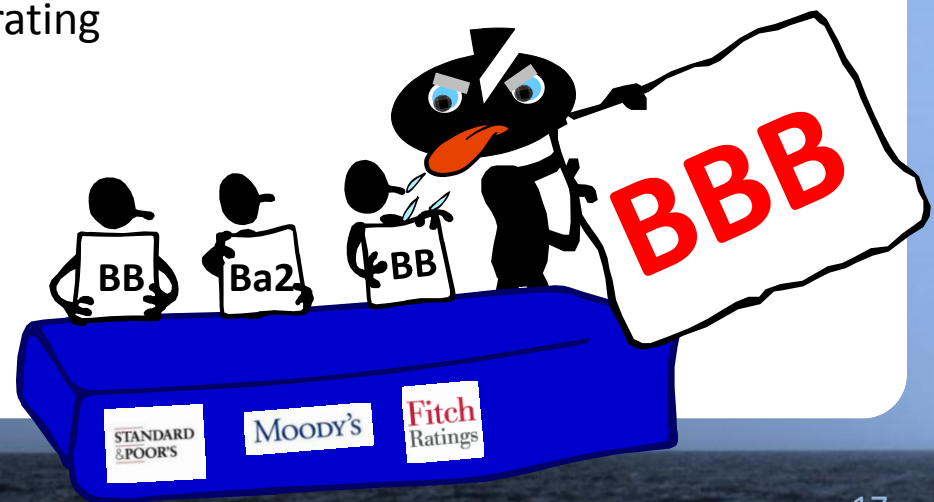
Mål på kredittverdighet:

Kredittrating

Kredittrating

- Omfattende, komplisert og kontroversielt fagområde
- Største ratingbyråer: Standard and Poor's (S&P), Moody's, Fitch
- **Stand Alone Credit Profile (SACP)**
  - S&P-begrep, tilsvarende brukes av Moody's
  - Kredittverdighet uten hensyn til ekstraordinær støtte
- Betydningen av konserntilknytning
  - Mors evne og vilje til å yte ekstraordinær støtte
  - Oppjustering fra SACP til faktisk rating

Litt om renter og kredittrating

Kredittrating: Ratingkategorier

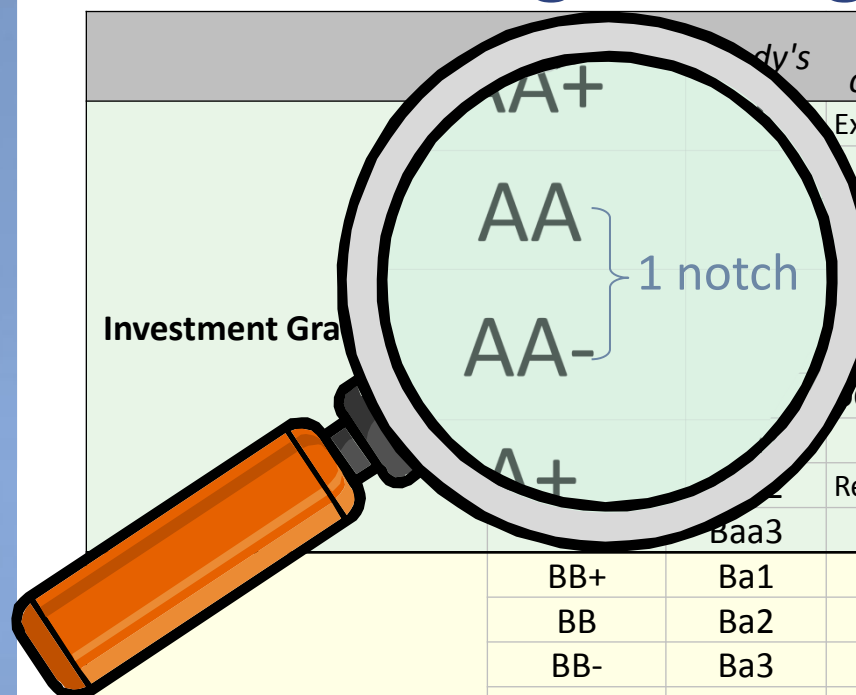
	<i>S&P/Fitch¹</i>	<i>Moody's</i>	<i>Eksempler oljeselskaper - S&P rating</i>	<i>Eksempler andre selskaper - S&P rating</i>
Investment Grade	AAA	Aaa	ExxonMobil Corp.	Microsoft Corp.
	AA+	Aa1		
	AA	Aa2	Royal Dutch Shell PLC	Nestlé S.A.
	AA-	Aa3	Statoil ASA	Nordea Bank/Handelsbanken
	A+	A1	Eni SpA	Statnett SF
	A	A2	ConocoPhillips Co.	PepsiCo Inc.
	A-	A3	DONG Energy A/S	Telenor ASA
	BBB+	Baa1		
	BBB	Baa2	Repsol-YPF S.A.	Norsk Hydro ASA
	BBB-	Baa3		
Speculative Grade/ High Yield	BB+	Ba1		Aker Solutions ASA (Fitch)
	BB	Ba2		
	BB-	Ba3		
	B+	B1		
	B	B2		
	B-	B3		SAS AB
	CCC+	Caa1		
	CCC	Caa2		
	CCC-	Caa3		
	CC	Ca		
	C			
In Default	D	C		

¹ Ratingskalaen til Fitch er sammenfallende med S&Ps, bortsett fra at Fitch har en ratingkategori kalt RD ("Restricted Default") mellom C og D

Litt om renter og kredittrating

Kredittrating: Ratingkategorier

			<i>Eksempler oljeselskaper - S&P rating</i>	<i>Eksempler andre selskaper - S&P rating</i>
Investment Grade	AAA	Aaa	ExxonMobil Corp.	Microsoft Corp.
	AA	Aa1	Royal Dutch Shell PLC	Nestlé S.A.
	AA-	Aa2	Statoil ASA	Nordea Bank/Handelsbanken
	AA+	Aa3	Eni SpA	Statnett SF
	AA	Aa1	ConocoPhillips Co.	PepsiCo Inc.
	AA-	Aa2	ONG Energy A/S	Telenor ASA
Speculative Grade/ High Yield	BB+	Ba1	Repsol-YPF S.A.	Norsk Hydro ASA
	BB	Ba2		
	BB-	Ba3		
	B+	B1		
	B	B2		
	B-	B3		SAS AB
	CCC+	Caa1		
	CCC	Caa2		
	CCC-	Caa3		
	CC	Ca		
	C			
In Default	D	C		

¹ Ratingskalaen til Fitch er sammenfallende med S&Ps, bortsett fra at Fitch har en ratingkategori kalt RD ("Restricted Default") mellom C og D

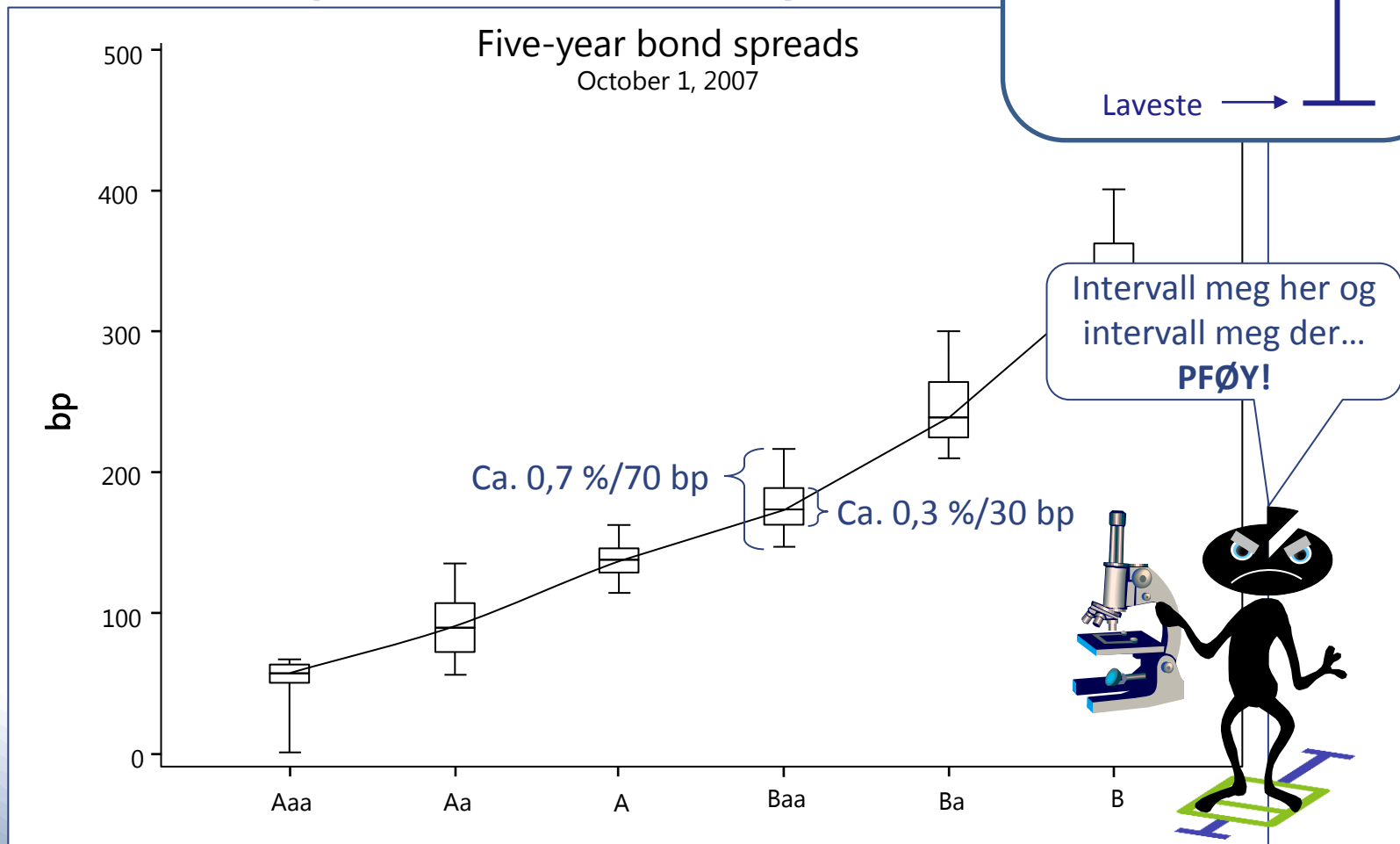

Litt om renter og kredittrating

Kredittrating $\Rightarrow$ rentemargin

- Fastsettelse av rentemargin **er ikke** en eksakt vitenskap
- Stor forskjell i rentemarginer for selskaper med samme kredittrating og for tilsynelatende like lån – stort intervall
- Skjønnsligning etter sktl. § 13-1 kun aktuelt hvis skattyters faktiske rentemargin ligger utenfor et slikt intervall
  - Ikke et egnet område for «millimeterjustis»

Kredittrating $\Rightarrow$ rentemargin

Kilde: Moody's ViewPoints, desember 2007

Oljeskattemyndighetenes praksis: Generelt

Kredittrating

- Utgangspunkt: Datters kredittrating er omtrent like god som mors
  - Datters betydning for mor
  - Mors evne og vilje til å støtte datter
- Datters kredittrating kan fastsettes ved å «notche ned» 1 – 2 notcher fra mors rating
- At datters rating er 1 – 2 notcher lavere enn mors er «normaltilstanden»
- «Nednotching» med (maksimalt) 2 notcher gjøres i praksis nærmest automatisk
- Selskapers egne ratingvurderinger tillegges liten eller ingen vekt
- Alle selskaper Oljeskattemyndighetene fastsetter ratingen for, får en rating på BBB eller bedre

AAA	ExxonMobil Corp.	Microsoft Corp.
AA+		
AA	Royal Dutch Shell PLC	Nestlé S.A.
AA-	Statoil ASA	Nordea Bank
A+	Eni SpA	Statnett SF
A	ConocoPhillips Co.	PepsiCo Inc.
A-	DONG Energy A/S	Telenor ASA
BBB+		
BBB	Repsol-YPF S.A.	Norsk Hydro ASA
BBB-		

Rentemargin

- Utgangspunkt: Særskattepliktige selskaper får gunstige rentevilkår
  - Refusjon av skatteverdien av leteunderskudd
  - Refusjon av skatteverdien av underskudd ved opphør (på vei ut som argument?)
- ⇒ Oljeselskaper vil normalt ligge i nedre del av armlengdes intervall
  - Refusjonsordningene brukt som moment til støtte for fravikelse, uavhengig om det aktuelle selskapet har refusjonskrav eller ikke
- Sammenligningsgrunnlag – «markedsobservasjoner»
  - Skjulte sammenligningsgrunnlag – ofte
  - Data fra Moody's database «Bonds over LIBOR» – ofte, men på vei ut?
  - Andre markedsobservasjoner – av og til
  - Credit Default Swaps – på vei inn?
  - Data fra Reuters' «BondsOnline» – på vei inn?

Rentemargin

- Comparable Uncontrolled Price («CUP») Method
  - Sammenlignbar uavhengig pris
  - ...men Oljeskattemyndighetene sammenligner likevel med (skjulte) konserninterne transaksjoner
- Selv svært små avvik fra «armlengdes margin» anses å gi skjønnsadgang etter sktl. § 13-1
  - Eks.: 17,5 bp ansett som «markant avvik»
- Skjønnsfastsettelsen er svært «finjustert»
  - Eksempler på skjønn helt ned på 0,75 bp (dvs. 0,0075 %)

4

Oljeskattemyndighetenes praksis: Konkrete eksempler

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Kort om faktum

- Skattyter/saksøker: Bayerngas Norge AS (BGN)
- Inntektsåret 2007
- To lån fra beslektede selskaper
  - Ca. 10 års løpetid
  - Rentemargin: 120 bp
  - Klagenemnda: Margin redusert til hhv. 60 bp og 100 bp
- Ingen rating av mor
- Ingen rating av BGN
- Vurderingstema: Inntektsreduksjon, jf. sktl. § 13-1?
- Flere spørsmål, men avgjørende: **Kredittrating**

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Kredittratingen: Oljeskattekontoret

BBB

(B...B...Bombe...!)

Mors «rating»

- 2 notcher

= BGNs rating

AAA

AA+

AA

AA-

A+

A

A-

BBB+

BBB

BBB-

BB+

BB

BB-

B+

B

B-

CCC+

CCC

CCC-

CC

C

D

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Kredittratingen: Standard & Poor's 2011

- Rating for 2011 ⇒
- Forelå ikke under klagebehandlingen

B+

+ 7
notcher

= BGNs rating

+ 2 notcher

BGNs SACP

AAA

AA+

AA

AA-

A+

A

A-

BBB+

BBB

BBB-

BB+

BB

BB-

B+

B

B-

CCC+

CCC

CCC-

CC

C

D

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Kredittratingen: Statens anførsler (1)

①

Statens sluttinnlegg 29.02.12

Staten anfører prinsipalt at en rating på BBB må legges til grunn, basert på læren om nye opplysninger og bevis som skattyter kan klandres for ikke å ha påberopt under ligningsbehandlingen, ikke kan medføre ugyldighet/opphevelse ved domstolsbehandlingen. Som følge av det BGN har opplyst under ligningsbehandlingen, gjøres det fra statens side gjeldende at BGN ikke lenger kan gå tilbake på sitt tidligere syn om en rating på BBB.

= Selskapet var enig i BBB, og nå er det for sent å snu

②

Statens sluttinnlegg 29.02.12

Subsidiært anføres at en rating tilsvarende BBB står seg basert på "nednotching" av morselskapets kredittrating. En slik vurdering avhenger av eierselskapets evne og vilje til å støtte datterselskapet. Staten anfører at BGN var av stor og strategisk betydning for sine eierselskaper, slik at eierne ville ha stor vilje til å støtte selskapet. Ut fra en slik vurdering kan BGNs rating fastsettes til BBB, som er to hakk under eierselskapenes rating.

= Nednotching med to notcher $\Rightarrow$ BBB = OK

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Kredittratingen: Statens anførsler (2)

③

Staten, gjengitt i dommen s. 8

Fremlagt kredittrating av BGN fra S&P av 19. desember 2011 kan ikke anses som avgjørende for hvilken rating som skal legges til grunn for BGN for 2007. Rapporten må tillegges liten betydning som en følge av at den er utarbeidet i forbindelse med pågående skattesak, og ikke som følge av behov for låneopptak i markedet. Det er videre vanskelig å se at rapporten uttrykker særlig kunnskap om oljebransjen generelt og norske forhold spesielt. S&P sier lite om eierselskapenes finansielle posisjon, og BGNs strategiske betydning for eierne, som vil ha betydning i forhold til deres evne og vilje til å støtte BGN.

= Ratingen er ikke relevant

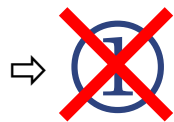

Kredittratingen: Oslo tingrett

① Selskapet var enig i BBB, og nå er det for sent å snu

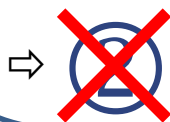
- Oljeskattekontorets sammendrag av saken til Klagenemnda gir en feilaktig fremstilling av saken – BGN var ikke «enig i» BBB
- Selskapets kredittrating burde vært underlagt en konkret vurdering av Klagenemnda, hvilket ikke er gjort
- Kredittratingen av selskapet = vurdering, ikke faktum
- De argumenter og det faktum som selskapet anfører for retten som grunnlag for at BBB er feil, hadde skattemyndighetene tilgang til under klagebehandlingen – ikke nye opplysninger som er fremsatt for retten

Kredittratingen: Oslo tingrett

② Nednotching med to notcher $\Rightarrow$ BBB = OK

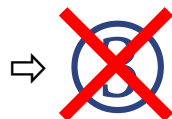
- Begge metoder (oppnotching, nednotching) er akseptable i gitte situasjoner
- Nednotching med to notcher gir ikke riktig bilde av selskapets kredittverdighet i 2007
- Oljeskattekontoret har fremlagt kun ett eksempel på nednotching – med tre notcher (og her hadde S&P fastsatt SACP for både mor og datter først)
- Uavhengig av metode: Ikke fremlagt noen eksempler som viser at datters rating ligger høyere enn midt mellom SACP og mors rating

Kredittratingen: Oslo tingrett

③ Ratingen er ikke relevant

- Ratingrapporten forelå ikke under lignings- eller klagebehandlingen, men synspunktene i rapporten er relevante
- «[...] ikke holdepunkter for at rapporten er manipulert eller at selskapet har holdt tilbake informasjon.»
- Betydningen av konserntilknytningen fremkommer flere steder i rapporten – S&P har tatt hensyn til konserntilknytningen
- Leterefusjon lite relevant: Refusjonskrav = bare 7 % av gjelden
- Oppnotching med mer enn 4 – 5 notcher ikke sannsynlig, smln. Statnett (notchet opp 4 notcher fra SACP)

Kredittratingen: Innspill fra sidelinjen

S&P	Statoil ASA	Statnett SF	Statkraft AS	Telenor ASA	SAS AB	OSK Eksempel: Mor	OSK Eksempel: Datter	BGN
AAA	Mors rating	Mors rating	Mors rating	Mors rating	Mors rating	Mors rating		
AA+	↕ 3	↕ 4	↕ 6	↕ 6	↕ 15	↕ 6		
AA								
AA-	Egen rating							
A+	SACP	Egen rating						
A								
A-			Egen rating	Egen rating		Egen rating	Mors rating	Mors rating
BBB+				SACP		SACP	↕ 3	↕ 7
BBB		SACP	SACP				Egen rating	
BBB-								
BB+								
							SACP	
								Egen rating
								SACP

- **Oppnotching fra SACP** er den klare hovedregel, jf. S&P og Moody's
  - Ingen kjente eksempler på at oppnotching fra SACP gir en rating for datter som er høyere enn midtpunktet mellom datters SACP og mors rating
- ⇒ Oljeskattemyndighetenes «normaltilstand» (1 – 2 notcher under mor) er ikke en normaltilstand

Dom Oslo tingrett 29.03.12

Kredittratingen: Innspill fra sidelinjen

- BGN var aldri «enig i» en BBB rating
- BGNs finansielle posisjon var klart bedre i 2011 enn i 2007
- Norsk Hydro ASA er BBB
- Staten anførte at sammenligningen med statseide selskaper var irrelevant – EØS-reglernes forbud mot statsstøtte forhindrer ekstraordinær støtte
⇒ liten oppnotching
- EØS-reglene (se bl.a. EØS-loven art. 61):
  - Staten som eier kan gå like langt som privat eier («Private Investor Test»)
  - Kan gå lenger i spesielle tilfeller (samfunnsinteresser, etc.)
  - Uansett: Staten gir blaffen hvis det kommer på spissen, ref. Moody's
- Uansett: BGN er «statseid» ⇒ samme begrensninger i forhold til oppnotching som for de norske statseide selskapene

Dom Oslo tingrett 29.03.12

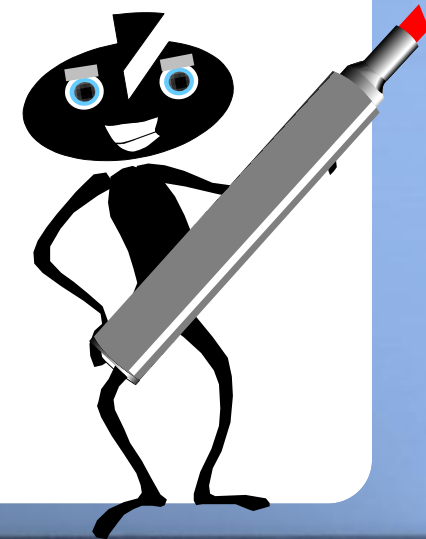
Kredittratingen: Oslo tingrett

B+...BB

(...og i hvert fall ikke over BB+)

⇒ **Ingen inntektsreduksjon**

Rettssak ~~Oslo tingrett~~ forliket

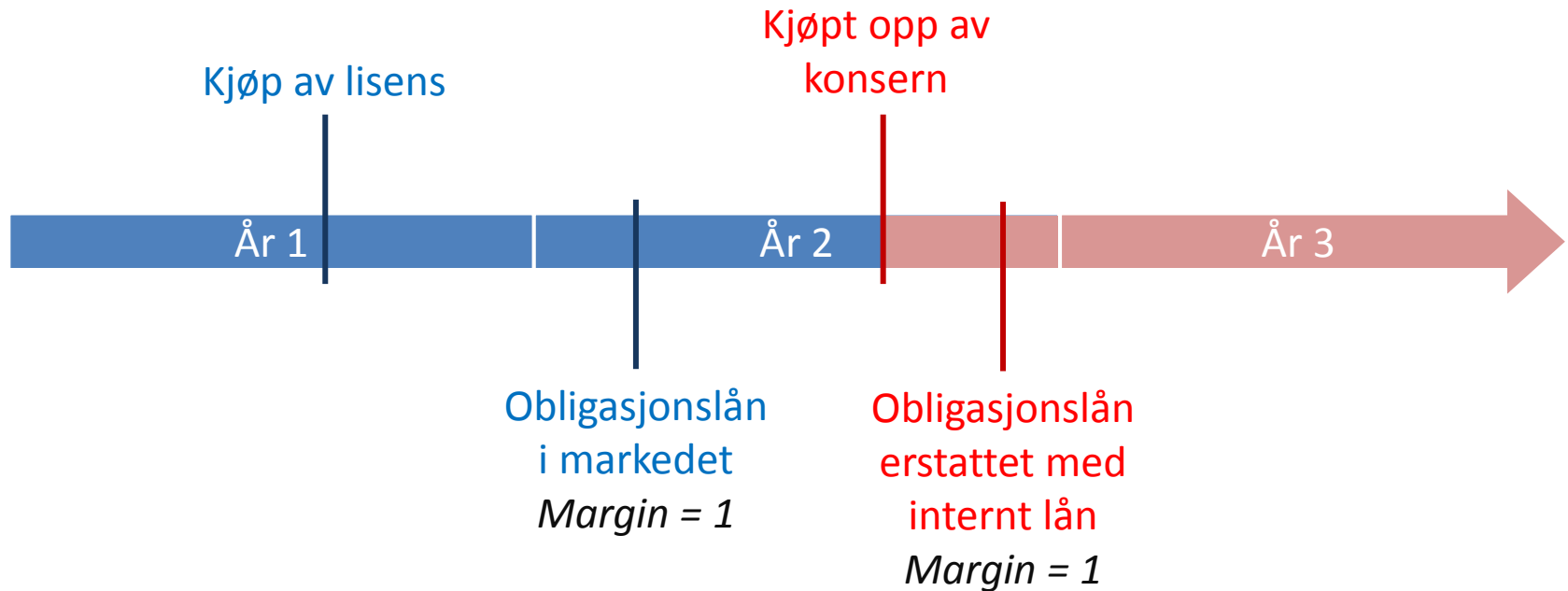

Forlikt rettssak

Faktum

- Obligasjonslån (usedvanlig) god CUP for internt lån
- 2 justeringer nødvendig
  1. Markedsrente gått opp i mellomtiden $\Rightarrow$ høyere rentemargin
  2. Konserntilknytningen etter oppkjøpet $\Rightarrow$ lavere rentemargin

Oljeskattenemnda

Når selskapet argumenterer for at [REDACTED] obligasjonslån er å anse som en CUP til [REDACTED] internlån, antas det at obligasjonslånet gir selskapet samme rentemargin som et banklån ville gitt. Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) uttalte i et foredrag⁶ i november 2007 følgende om det norske obligasjonsmarkedet:

(s.4):

Statobligasjonsmarkedets begrensede omfang gjør at det private obligasjonsmarkedet og derivatmarkedet mangler et godt fungerende referansemarked. Svakheterne gir seg ulike, uheldige utslag:

- Det mangler en effektiv referanserente for store deler av rentekurven
- Det oppstår feilprising i markedet
- Markedet mangler likviditet

(s.5):

En internasjonal sammenligning viser at det norske obligasjonsmarkedet er klart mindre enn tilsvarende markeder i våre naboland Sverige og Danmark.

Når markedet er så begrenset i omfang, kan det føre til at det er et lite effektivt når det gjelder å formidle kapital (...).

Oljeskattenemnda mener derfor at det ikke er gitt at rentemarginen [REDACTED] oppnådde på obligasjonslånet er å anse som en CUP til selskapets internlån.

Forlikt rettssak

Oljeskattenemnda

- Obligasjonslån $\neq$ CUP
- Sammenligning med annet lån tatt opp av selskapet (en sammenligning basert på helt feilaktige premisser)
- «Sterk grad av integrasjon» mellom mor og datter
- Skjulte sammenligninger
- Ingen vurdering av markedsutviklingen i perioden

⇒ **Margin redusert fra 1 til 0,3**

Forlikt rettssak

Klagenemnda

- Som Oljeskattenemnda
  - Ratingen bedret som følge av kjøpet av lisensandel
  - Långivers egne fundingkostnader
  - Oljeskattekontorets «indikative rating» av mor
  - Nednotching med 1 – 2 notcher $\Rightarrow$ datters rating (BBB, naturligvis)
  - Statistikk fra Moody's
  - Kjennelse for annet selskap
- $\Rightarrow$ **Margin ytterligere redusert fra 0,3 til 0,15**

Ydmyke innspill fra sidelinjen

<ul style="list-style-type: none"> Som Oljeskattenemnda	<ul style="list-style-type: none"> Faktisk markedstransaksjon $\neq$ CUP??? Uriktig vurdering av annet lån “Sterk grad av integrasjon” = tvilsomt
<ul style="list-style-type: none"> Ratingen bedret som følge av kjøpet av lisensandel	<ul style="list-style-type: none"> Lisensandelen var for lengst kjøpt da obligasjonslånet ble tatt opp
<ul style="list-style-type: none"> Långivers egne fundingkostnader	<ul style="list-style-type: none"> Tja... Hva så?
<ul style="list-style-type: none"> Oljeskattekontorets «indikative rating» av mor	<ul style="list-style-type: none"> Lite konsern med begrenset aktivitet får samme rating som internasjonale tungvektene...?

Ydmyke innspill fra sidelinjen

<ul style="list-style-type: none"> Nednotching med 1 – 2 notcher ⇒ datters rating (BBB, naturligvis)	<ul style="list-style-type: none"> Tvilsom metodikk Enda mer tvilsomt resultat
<ul style="list-style-type: none"> Statistikk fra Moody's	<ul style="list-style-type: none"> Av liten interesse når forutsetningen (ratingen) er feil
<ul style="list-style-type: none"> Kjennelse for annet selskap	<ul style="list-style-type: none"> ...som det ikke gjengis noe fra overhodet Sammenlignbarhet?
<p>⇒ Margin ytterligere redusert fra 0,3 til 0,15</p>	

Spørsmål, kommentarer,
egg-/tomatkasting